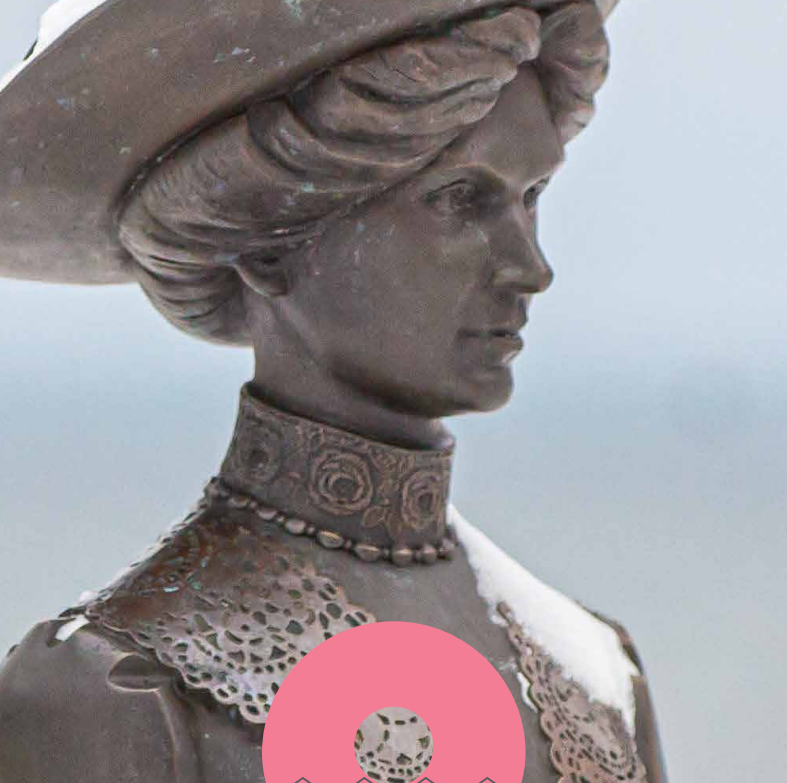

PASTAIGU MARŠRUTS DUBULTI

Jūrmala

~3 km

asfalta ceļi,
grants ceļi

~2 h

Dubulti ir Jūrmalas pilsētas daļa un vēsturiskais centrs. Dubultu nosaukums cēlies no kroga īpašnieka Dubulta vārda. Vēlāk to dažādi lokot – *Duppeln, Dubbelzeem, Dubbel, Dubbelt, Dubbeln* –, beidzot nonākuši līdz Dubultiem.

Pirmajiem peldu viesiem ierodoties Dubultos, te bija tikai dažas zvejnieku mājiņas. Lai varētu tās piedāvāt atpūtniekiem, zvejnieki paši apmetās blakus ēkās vai ēkas jumta stāvā.

1834. gadā Dubultos tika uzcelta pirmā viesnīca ar deju zāli 300 cilvēkiem, ēdamzāli un konditoreju. Šeit tika rīkoti koncerti, sarīkojumi un masku balles. Bet par pagrieziena punktu Dubultu vēsturē kļuva 1848. gads, kad te tika atklāta Dubultu kūrmaija, kuru varēja apskaut ikviena Eiropas kūrortpilsēta.

19. gadsimta 40. gados sāka attīstīties tvaikoņu satiksme starp Rīgu un Jūrmalu, un atpūtnieku skaits Dubultos strauji pieauga.

1857. gada vasarā Dubultos uzturējās jau pāri par 4000 peldu viesu. Lai nodrošinātu kārtību un komfortablus apstākļus ikvienam viesim, pāriet pār kāpu bija atļauts tikai noteiktos laikos. Pārējais laiks bija atvēlēts pārmaiņus kungu un dāmu peldēm. Gar jūras krastu bija izvietotas koka un niedru būdas, kur pārgērbties. 1872. gadā Dubulti bija elegantākā un visapmeklētākā peldu vieta Vidzemes–Kurzemes jūrmalā, un šajā laikā te atpūtās daudzi sabiedrībā zināmi cilvēki.

Dubultu kultūrvēsture veidojusies vairāk nekā 200 gadu garumā. Te vienmēr notikusi aktīva koncertdzīve, un Dubulti ir iecienīta literātu dzīves, atpūtas un radošā darba vieta jau kopš 19. gadsimta 60. gadiem. Dubultu arhitektūra ir stilistiski un funkcionāli daudzveidīga. Šeit apskatāmi vairāk nekā 70 arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļi.

DUBULTI

PASTAIŅU MARŠRUTS

ST. DUBULTI

BANKIS

LIELUPE

ĒRGLU IELA

EMELĪNAS IELA

PŪPOLI IELA

PROSPEKTS

ZIGFRĪDA MEIEROVICA

KASTANOLAS IELA

ASPAZIJAS IELA

PARKA IELA

IEDAGA IELA

PILS IELA

BAZNICAS IELA

JAUNKEMERI

KAUGURI

VAIVARI

ASARI

MELLUŽI

PUMPURI

JAUNDUBULTI

DUBULTI

MAJORI

DZINTARI

BUDURI

LIELUPE

KEMERI

SLOKA

VALTERI

PRIEDAINE

DUBULTI

PASTAIGU MARŠRUTS

1

Stacija Dubulti

1877. gadā, reizē ar dzelzceļa līnijas Rīga–Tukums atklāšanu, tika atvērta stacija “Dubbeln” (1919. gadā pārdēvēta par Dubultiem) vasarnieku apkalpošanai. Vilcieniem pievienoja arī preču vagonus, kuros krāva grozus, vasarnieku mēbeles, dzīvniekus. Pasāžieriem pietrūka vietu, tāpēc vilcieniem kabināja klāt desmit un pat vairāk vagonu, tā ka peroni izrādījās par īsu. Divstāvu ēka bija lielākā koka stacija visā Rīgas–Tukuma dzelzceļa līnijā. Stacijā bija uzgaidāmās telpas, telegrāfs, kase un telpas vasaras restorānam, kā arī dzīvojamās telpas stacijas darbiniekiem, bagāžas noliktava un preses kiosks.

1977. gadā vecās koka ēkas vietā tika uzcelta jauna – Ļeņingradas Dzelzceļu institūtā projektētā stacijas ēka, kuru var redzēt arī mūsdienās. Ēkas arhitekts ir Igors Javeins (1903–1980), pēc kura projektiem ir uzbūvētas vairāk nekā 100 dzelzceļa stacijas. Ēkas forma atgādina jūras vilni. Padomju laikā tās otrajā stāvā bija restorāns. 2015. gadā stacijas telpās līdzas bijēšu kasēm tika izveidota laikmēfīgās mākslas izstāžu zāle – Mākslas stacija Dubulti. Izstāžu zāle ir atvērta katru dienu, ieeja – bez maksas.

2

Skats uz Lielupi no stacijas

Šajā vietā Lielupe met krasu loku ziemeļu virzienā, pietuvojoties Rīgas jūras līča pludmalei tikai apmēram 300 metru attālumā. Dzelzceļa satiksmes atklāšana 1877. gadā pavēra jaunas iespējas preču un pasažieru pārvadājumiem, tomēr līdz pat 20. gadsimta sākumam brauciens ar tvaikoni maksāja piecreiz lētāk. Problēmas sagādāja Lielupe, kas ik gadu nogrāva krasta līniju tā, ka radās bažas, vai upe neizlauzīs sev gultni uz jūru tieši Dubultos. Arī dzelzceļa atklāšanas dienā upes ūdeņi applūdināja slīdes. 1901. gadā upi “nomierināja”, ierīkojot vilņlaužus gar krasta līniju no Dubultiem līdz Majoriem. Padomju laikā dambju skaitu palielināja, un tos ļoti iecienījuši makšķernieki.

3

Dubultu laukums

1848. gadā šeit tika uzbūvēta Dubultu kūrmaja ar koncertzāli, restorānu, biljarda zāli. Pēc tam, kad 1877. gadā ēka nodega, šeit uzcēla jaunu kūrmaju ar papildu ēkām un paplašinātu koncertdārzu. Monumentālo, pilij līdzīgo apjomu projektējis Rīgas pilsētas arhitekts Johans Daniels Felsko. Dubultu

kūrmaja tolaik bija Baltijā lielākā un lepnākā kūrzaļe. Blakus bija uzbūvēts brīvdabas koncertdārzs, ko akustikas nodrošināšanai apjoza četras papildu ēkas – “Bellevue”, “Ellysium”, “Hermitage”, “La Trappe”.

35 gadus kūrmaja bija smalkās vietējās un peldviesu sabiedriskās dzīves centrs. Peld sezonas laikā orķestris divreiz dienā sniedza koncertus. Vasaras koncertiem bija liela piekrišana. Lai konkurētu ar Horta dārzu Majoros, Dubultu kūrmajas koncertdārzs piesolīja ieejas brīvbilētes tiem viesiem, kas darbdienu vakaros pirka vilciena biļēti no Rīgas uz Dubultiem un atpakaļ. Publika pievilināšanai Dubultu kūrmaijā rīkoja lieliskus dārza svētkus ar tūkstošiem lampiņu, teātra un operetes izrādes, zviedru brokastis, salūti, gaismu priekšnesumi, balles un bezmaksas koncerti parkā.

20. gadsimta 30. gados pārbūvētajā kūrmaijā bija iekārtota Rīgas Jūrmalas pilsētas ģimnāzija, vēlāk vidusskola. 70. gados vēsturisko ēku nojauca, un 1977. gada 22. aprīlī Dubultu laukumā tika uzstādīts piemineklis V. I. Ļeņinam (autors – J. Mauriņš, arhitekts – K. Alksnis), kas bija lielākais Baltijā un trešais lielākais PSRS – tā augstums bija 4,5 m. Padomju gados šeit notika valsts svētku pasākumi, gājieni. 90. gados piemineklis tika nojaukts.

DUBULTI

PASTAIGU MARŠRUTS

4

Zigfrīda Meierovica prospekts

Vēsturiskie prospekts nosaukumi: Marienbādes iela, Gončarova iela, Zigfrīda Meierovica prospekts, Ļeņina prospekts. Iela nosaukta par godu Latvijas politiķim Zigfrīdam Annai Meierovicam (1887–1925), kurš vairākus gadus dzīvoja vasarnīcā šajā ielā kopā ar savu otro sievu Kristīni Bahmani. Līdz mūsdienām ēka nav saglabājusies.

Zigfrīds Anna Meierovics bija pirmais Latvijas ārlietu ministrs un otrais Latvijas Republikas Ministru prezidents. Meierovics nodrošināja Latvijas Republikas starptautisku de facto un de iure atzīšanu.

Sieva, Kristīne Bahmane, iegājusi Latvijas vēsturē kā pirmā sieviete, kas ieguva tiesības piedalīties Rīgas biržā un radīja Latvijā pirmo privāto lidmašīnu būves kompāniju. Zigfrīds Anna Meierovics traģiski gāja bojā autoavārijā 1925. gada 22. augustā 38 gadu vecumā. Zigfrīds Anna Meierovics apbedīts Rīgas Meža kapos, kur viņam uzstādīts piemineklis.

5

Zigfrīda Meierovica prospekts 1, lit.1

Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. Ēka būvēta 20. gadsimta 30. gados ro-

mantisma stilā ar "Šveices mājas" jeb "Alpu vasarnīcas" stila elementiem. To uzcēla fabrikas "Latvijas raugs" īpašnieks Žanis Celms. Žanis Celms (1885–1977) bija uzņēmējs, rūpnīcas "Latvijas raugs" un vairāku īres namu Rīgā īpašnieks. 1944. gadā Žanis Celms kopā ar savu kundzi un diviem audzubērniem aizbrauca uz Vāciju, cerot, ka drīz atgriezīsies, taču viņa sapnis nepiepildījās. 1977. gadā viņš ar testamentu novēlēja šo namu savai audzumeitai, kuras īpašumā tas šobrīd atrodas.

6

Zigfrīda Meierovica prospekts 5

Ēka celta 1936. gadā, funkcionālisma arhitektūras stilā. Šī ir ārstu Ozoliņu māja, kuru uzcēla ārsts-dermatologs Alfrēds Ozoliņš. Tagad šeit dzīvo viena no viņa četriem dēliem, politiķa un ārsta Leopolda Ozoliņa ģimene. Leopolds Ozoliņš (1937–2021) bija vairāku LR Saeimu un Jūrmalas pilsētas domes deputāts, ārsts. Lielāko dzīves daļu strādāja Latvijas Traumatoloģijas un ortopēdijas zinātniskās pētniecības institūtā, veica sarežģītas un inovatīvas operācijas, bija medicīnas aviācijas apdegumu ķirurgs, izgudrojis vairākus ārstniecības līdzekļus.

7

Kastaņolas iela

Ielas vēsturiskie nosaukumi – Gončarova iela, Admirāļu iela. Vēlāk iela nosaukta par godu krievu rakstniekam Ivanam Gončarovam (1812–1891), kurš bija iemīlējies Dubultos un atpūtās šeit vairākas vasaras. No 67 gadu vecuma Gončarovs brauca uz Dubultiem katru gadu, īrējot vasarnīcu Blaumaņa (toreiz – Kungu) ielā. Viņš dzīvoja kopā ar trim sava mirušā kalpotāja, kurzemnieka Karla Treiguta, bērniem, mācīja viņus lasīt un rakstīt. Dubultos slavenais rakstnieks Ivans Gončarovs, romāna "Ob-lomovs" autors, pavadīja deviņas sezonas un bija kūrorta zvaigzne – viņš tika aicināts uz katru saviesīgu pasākumu un koncertu. Lai gan ne vienu vien reizi viņš sūdzējās par mitriem laikapstākļiem, neērtām vasarnīcām, garlaicību, gaiļu un muzikantu radīto troksni un atsevišķiem peldēšanās laikiem vīriešiem un sievietēm, uz Jūrmalu Gončarovs brauca vairākus gadus pēc kārtas.

2025. gadā ielu pārdēvēja par Kastaņolas ielu.

Kastaņola pie Lugāno ezera Šveicē bija latviešu dzejnieku Aspazijas un Raiņa politiskais patvērumš no 1906. līdz 1920. gadam.

4

5

6

DUBULTI

PASTAIGU MARŠRUTS

Rainis Šveici dēvēja par savu otro dzimteni. Kastaņolā sarakstītas lugas “Zelta zirgs”, “Jāzeps un viņa brāļi”, dzejas krājums “Gals un sākums”, poēma “Daugava” un citi darbi. Aspazija trimdā radīja latviešu dzejas nacionālos dārgumus – krājumus “Saulains stūrītis” un “Ziedu klēpis”.

8

Kastaņolas iela 8/10

Ēka celta 1936. gadā pēc Eižena Laubes projekta kā ķīmiķa un politiķa Miķeļa Bruža ģimenes māja. Šī klasicisma stila ēka ir vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. Miķelis Bružis (arī Bruža; 1868–1941) bija Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas vadītājs, darbojās vairākās citās biedrībās. 1918. gada novembrī piedalījās Latvijas Republikas proklamēšanā kā Tautas padomes loceklis. Vēlāk bija Latvijas Hipotēku bankas direktors. 1941. gadā tika deportēts uz Krieviju, kur miris labošanas darbu nomētnē Usollagā. Ēka vēlāk tika iekļauta blakus esošajā Rakstnieku nama kompleksā. Pēc mantojuma atdošanas pēctečiem 90. gados mājas īpašnieki ir nomainījušies.

9

Zigfrīda Meierovica prospekts 9

Bijušais Rakstnieku nama korpuss. PSRS Literatūras fonda Rakstnieku jaunrades un atpūtas nams tika dibināts 1946. gadā. Daudzstāvu korpuss tika uzcelts 1964. gadā. Rakstnieku nama kompleksā ietilpa vairākas vasarnīcas un viena daudzstāvu ēka ar ārstniecisko procedūru kabinetiem un ēdnīcu pirmajā stāvā.

Vasarā Dubultu rajons kļuva par padomju radošās inteliģences galvaspilsētu.

20. gadsimta 50.–80. gados šeit atpūtas un strādāja ne tikai pašmāju radošā inteliģence, bet arī daudzi pazīstami krievu literāti: Konstantīns Paustovskis, Valentīns Katajevs, Aleksejs Arbuzovs, Andrejs Vozņesenskis, Roberts Roždestvenskis, Bulats Okudžava, Nikolajs Zadornovs, Anatolijs Pristavkins. Šeit, Rakstnieku jaunrades un atpūtas namā, 1987. gadā mīklainos apstākļos gāja bojā jaunais un talantīgais dzejnieks Klāvs Elsbergs...

Šobrīd rakstniekiem pieejama koka ēka Aspazijas ielā 4, pārējās ēkas ir privātipašums.

10

Skulptūra “Aspazija kāpās”

Skulptūra “Aspazija kāpās”, kas veltīta izcilajai latviešu dzejniecei un dramaturģei Aspazijai, atrodas vietā ar skatu uz jūru, netālu no mājas, kurā dzejniece aizvadīja mūža pēdējos desmit gadus. Aspazijas skulptūru veidojusi jūrmalniece tēlniece Olga Šilova, bronzas skulptūrā atainojot Aspazijas spilgtu personību un izcilo talantu, jaunību un cēlo skaistumu. Pie Aspazijas kājām ir kaķis, tā atgādinot par dzejnieces īpašo mīlestību pret šiem mājdzīvniekiem, kuru Aspazijai bija desmit.

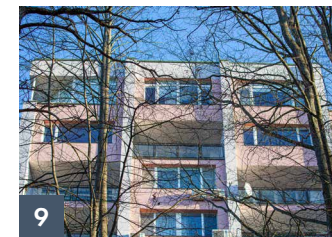
11

Aspazijas iela

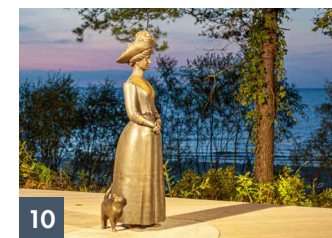
Jūrmalas šaurākā iela. Tās vēsturiskais nosaukums ir Akas iela, jo ielas galā kāpās pie jūras agrāk bijusi pilsētas aka. Padomju laikā pie kāpām no jūras puses atradās skulptūra “Zvejnieks”, kura vētras laikā tika sagrauta un daļēji aprakta smiltīs.

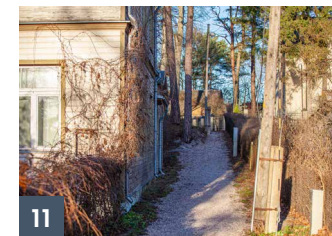
8

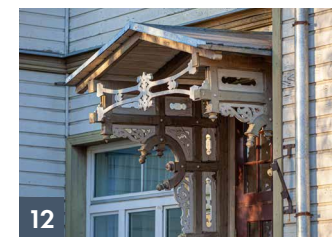
9

10

11

12

DUBULTI

PASTAIGU MARŠRUTS

12

Aspazijas iela 4

Viesu māja "Rakstnieku nams". Rakstnieku māja Dubultos ir vecākā rakstnieku rezidence Latvijā. Tā atrodas bijušā Dubultu Jaunrades nama koka korpusa vietā, kur kādreiz mēdza rakstīt un atpūsties rakstnieki no visas PSRS, blakus celiņam, pa kuru izcilā latviešu dzejniece Aspazija ik dienu gājusi pastaigās gar jūras krastu.

Viesu māja pieder Latvijas Rakstnieku savienībai. Šeit rakstnieki vienu mēnesi var uzturēties par Valsts Kultūrkapitāla fonda konkursa kārtībā piešķirtajiem līdzekļiem.

13

Zigfrīda Meierovica prospekts 31

Latvijas Valsts prezidenta Jūrmalas rezidence. Ēka celta 1971. gadā kā PSRS Ministru Padomes rezidence. Ēku projektējis arhitekts Valērijs Kadirkovs, kurš bija arī Rīgas Kongresu nama, viesnīcas "Rīdzene", sanatorijas "Jaunķemeri", viesnīcas "Latvija", Gaiļezera slimnīcu kompleksa, Radio un televīzijas centra Zaķusalā, autors.

Tautā šo namu sauca par Kosigina vasarnīcu, jo padomju laikos šeit bieži ciemojās PSRS Ministru Padomes priekšsēdētājs

Aleksejs Kosigins. 1993. gadā ēka kļuva par Latvijas Valsts prezidenta Jūrmalas rezidenci.

14

Zigfrīda Meierovica prospekts 35, lit. 1

Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. Koka ēka celta 1914. gadā kā trīsstāvu pansionāts ar balkoniem.

2004.–2006. gadā nekustamā īpašuma jaunais īpašnieks AS "Latvijas balzams" namu rekonstruēja, demontējot veco ēku, ieliekot jaunus pamatus un uzbūvējot jaunu karkasu. Tika atjaunotas starpstāvu dzegas, konsoļu detaļas, siluētgriezuma dēļiši balkon margās, logu vērtnes un slēgi, saglabātas vitrāžas.

Teritorijai pievienots gruntsgabals Zigfrīda Meierovica 33 ar vēsturisko māju, kas kādreiz piederēja Kārļa Kristapa Stricka ģimenei. Kārlis Kristaps Strickis (*Christian Carl Christoph Stritzky*, 1842–1920) bija vācbaltiešu uzņēmējs, alus un portera darītājs un iesala rūpnīcas īpašnieks. Viņam piederēja alusdarītava *Bier-u. Porter-Bräuerei C. Stritzky* 1913. gadā pēc produkcijas apjoma ieņēma piekto vietu Krievijas impērijā. Savā sudraba kāzu dienā K. K. fon Strickis

15

Pūpolu iela 3

Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. Neogotikas stila ēka celta 20. gadsimta sākumā. Šobrīd var redzēt rekonstruēto oriģinālās ēkas kopiju ar saglabātiem arhitektūras elementiem.

16

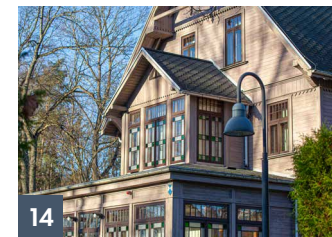
Zigfrīda Meierovica prospekts 43, bijušās sanatorijas "Marienbāde" ieejas vārti

20. gadsimta sākuma vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. Ārstniecības iestādes ēka uzbūvēta 1870. gadā, un tā bija pirmā dziednīca Rīgas jūrmalā. Līdz mūsdienām saglabājušies tikai vārti un galerija no pludmales puses.

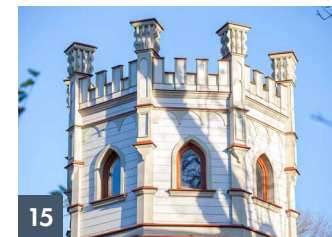
19. gadsimta beigās Rīgas jūrmalas kūrorta izveidē svarīga loma bija dziednīcas "Marienbāde" dibinātājam – dokterim Johanam Kristiānam Nordštrēmam (1817–1885), kurš ārstniecībā sāka izmantot klimatoterapijas elementus. Slimniekus viņš ārstēja ar

13

14

15

16

DUBULTI

PASTAIGU MARŠRUTS

fizisko terapiju un norūdišanos – pacienti zāgēja un cirta malku, ilgi staigāja pa pludmali, peldējās jūrā. Vājākiem pacientiem tika izrakstītas siltas jūras ūdens vannas, kurām ūdeni viņi nesa paši.

Pēc J. K. Nordštrēma nāves sanatorija nonāca ārsta Georga Kitela (1857–1907) īpašumā, bet 1908. gadā to nopirka Teodors Oskars fon Betichers (1869–1932). Pirmā dziednīcas ēka nodega, un 1905. gadā pēc arhitekta Vilhelma Bokslafa projekta tika uzcelta jauna, mūra ēka.

Dakteris Betichers peldu iestādi modernizēja, ierīkoja elektrisko apgaismojumu un iegādājās jaunu medicīnisko aparāturu. 1926. gadā pēc arhitekta Heinriha Pīranga projekta tika piebūvēta galerija ar torni. Ziednīca uzņēma nervu slimniekus, ar iekšīgām, reimatiskām, elpošanas orgānu un kuņģa slimībām slimojošos un tos, kam nepieciešama atpūta.

No pirmskara kompleksa bija saglabājusies tikai 1926. gadā uzceltā ēkas piebūve, galerija ar stūra torni un 20. gadsimta sākuma ieejas vārti. 1960. gadā šeit bija sanatorijas "Rīgas Jūrmala" filiāle, vēlāk Baltijas flotes sanatorija "Majori". Tajā laikā sanatorijai uzbūvēja jaunus korpusus, klubu-ēdnīcu, modernizēja baseinu.

Šobrīd bijušās sanatorijas komplekss ir prievātpašums.

17

Jomas iela 1/5, Jūrmalas valstspilsētas administrācija

Administratīvā ēka celta 1968. gadā kā Jūrmalas pilsētas izpildu komiteja. Projektu izstrādāja Latvijas modernisma arhitekti – Artūrs Reinfelds un Aija Grīna.

Ēkai ir racionāls, vienkāršs veidols, pārdomāts plānojums un vides mērogam atbilstošs kārtojums, kas veiksmīgi iesēdināts kāpas pakājē.

18

Zigfrīda Meierovica prospekts 38

Ēka celta 1925. gadā pēc arhitekta Gvido Berči projekta. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Stikloto verandu un šobrīd aizstikloto augšstāva lodžiju vainago dekoratīvi izcelts frontons. Starp lodžijas pilastriem ir pusaploces kokgriezuma aillas. Ēkas arhitektūrā redzams historisma iespaids uz 20. gadsimta sākuma būvniecību.

19

Zigfrīda Meierovica prospekts 20, Aspazijas māja

Dīvētāvu koka ēka celta 1903. gadā un ir valsts nozīmes vēstures un arhitektūras pie-

mineklis. Ēkas fasāde bagātīgi apdarināta ar aplikatīviem kokgriezumiem. Ar šo ēku savienota blakus ēka Zigfrīda Meierovica prospektā 18, kas celta 19. gadsimta 50. gados, un tajā aplūkojama atsevišķi piebūvēta virtuve ar rekonstruētu interjeru.

Dzejniece Aspazija (īstajā vārdā Elza Rozenberga) 1933. gadā pārdeva savu māju Baznīcas ielā 30 Rīgā un nopirka māju Jūrmalā, kurā pavadīja savas dzīves pēdējos desmit gadus – no 1933. līdz 1943. gadam. 1996. gadā Aspazijas māja tika atvērta apmeklētājiem kā dzejnieces piemiņas vieta un pilsētas muzeja filiāle. Aspazijas mājas muzeja vēsturiskā interjera ekspozīcija atklāj 20. gadsimta 30. gadu radošas personības mājvietu.

2009. gadā blakus Aspazijas mājai tika svinīgi atklāts pirmais piemineklis Aspazijai. Pieminekļa autore ir tēlniece Arta Dumpe, kura dzejnieci atainojusi nevis slavas spožumā, bet gan satinušos smagnējās drānās, pārdomās par dzīvi un kopā ar savu mīlo runci. Sajust aizgājušā laikmeta garu palīdz projekcijas tehnikā radītas hologrammas un izziņošas interaktīvas spēles.

Ieeja muzejā bez maksas, par papildus samaksu pieejams audio gids piecās valodās, kā arī ekskursijas grupām. Atvērts: otrd.–sestd. plkst. 10.00–17.00 (vasaras sezonā plkst. 10.00–18.00).

